

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

Експертна дискусія

«Опалювальний сезон 2022/2023: до чого готуватися?»

14 липня 2022 року Центр соціально-економічних досліджень CASE Україна провів дискусію на тему **«Опалювальний сезон 2022/2023: до чого готуватися?»**. У ній взяли участь виконавчий директор Асоціації міст України Олександр Слобожан; президент Dіxі Group Олена Павленко; виконавчий директор Асоціації газовидобувних компаній України Артем Петренко; модерував захід виконавчий директор CASE Україна Дмитро Боярчук.

Публікуємо ключові тези дискусії, а також стислий переказ доповідей спікерів.

Основні тези

- Сьогодні газопостачання з Росії до держав ЄС продовжується, проте обсяг зменшився на 30%. Деяким країнам (Фінляндія, Польща, Болгарія) відмовлено у транзиті з аргументацією несплати в національній валюті.
- Європейська комісія видала зобов'язання щодо заповнення газосховищ на 90% до початку опалювального сезону, оскільки є ймовірність припинення Росією постачання.
- ЄС наклав ембарго на закупівлю нафти, що почне діяти в обов'язковій формі наприкінці 2022 року. Зараз окремі держави добровільно погоджуються не купувати російську нафту (Німеччина), деякі навпаки нарощують обсяги (Ірландія).
- Нафтогаз повідомляє, що в Україні у сховищах для опалення енергоресурсів достатньо. Проте існує проблема, пов'язана з ушкодженнями, яких завдано ТЕЦ, – чотири суттєво зруйновано, п'ять пошкоджено.
- Уряд розглядає три законопроекти – № 7427, № 7428, № 7429. Це комплект, що передбачає особливості проходження опалювального сезону у воєнний період, а саме змін щодо державного бюджету, податкового кодексу та унормування взаємовідносин учасників ринку.
- Для вирішення проблеми з газом центральна та муніципальна влада працюють над запровадженням альтернативних джерел без підвищення тарифів. Прийнято зміни до Державного бюджету щодо виділення 38.2 млрд грн для компенсації різниці між тарифом і собівартістю.
- Зараз в Україні спостерігається і спад споживання (через зменшення промисловості та впливу людей), і виробництва газу (деякі родовища захопили окупанти). Приватні та державні компанії продовжують максимально видобувати там, де це уможливорює безпекова ситуація, проте в Україні є проблема з природним спадом.
- Потрібно спростити та оптимізувати процедури ОВД, запровадити пільгові тарифи за споживання електроенергії та програми великої енергомодернізації.

Переказ дискусії (відео повної дискусії [за посиланням](#))

- Що відбувається зі зміною постачальника, заміною Росії в світових ланцюжках постачання енергоносіїв? Чи зможуть європейці обійтися без російської нафти та газу? Що станеться, якщо Росія сама припинить постачання природного газу в ЄС?

Олена Павленко

Почну з газу, потім про нафту поговоримо. Росія продовжує транзит газу до держав Європейського Союзу, який насправді є основним джерелом його постачання за кордон. Цей обсяг експорту трубопровідним транспортом трохи падає. Ми спостерігаємо, як окремі країни свідомо зменшують залежність від російського газу. Порівняно з минулим роком експорт впав на 30%, але все ж таки залежність існує.

Багато держав ЄС не можуть відмовитися або швидко переорієнтуватися від російського газу тільки тому, що вони цього хочуть. Наприклад, Німеччина, частина країн Східної Європи продовжують використовувати російський газ для того, щоб закачувати його в газові сховища і таким чином готуватися до зими.

Європейська комісія видала зобов'язання, щоб європейські газові сховища були заповнені близько на 90% до жовтня – початку опалювального сезону. Поки що ця динаміка не така вже й погана, держави ЄС справляються із цим зобов'язанням. Багато країн почали нарощувати імпорту через поставки скрапленого газу, активність зросла на 60%. Ця динаміка позитивна, але може бути ситуація, коли Росія самостійно повністю припинить експорт газу до Європейського Союзу.

Окремі ознаки вже є, припинено постачання газу до Фінляндії, Польщі, Болгарії та до окремих компаній з країн ЄС. Офіційний аргумент: вони не хотіли платити за газ у рублях, але фактично ми бачимо, що Росія просто поетапно системно зменшує обсяг експорту. Зараз вона припинила постачання газу через Північний потік-1, на який дуже сподівалася Німеччина. Подивимося, що буде після 21 липня, чи Росія відновить постачання, бо зараз припинення офіційно пояснюють тим, що газопровід зупинився на профілактику. Через десять днів газопостачання має відновитися, якщо ні – це буде дуже чіткий сигнал, що Росія готова збільшувати ставки в газовій війні з Європейським Союзом і він має готуватися до зими без російського газу. Тому 21 липня буде цікавий день для того, щоб ми зрозуміли, що буде восени.

Щодо нафти ЄС наклав ембарго на закупівлю. Нагадую, що воно почне діяти в обов'язковій формі наприкінці року. Зараз лише окремі країни добровільно, наприклад Німеччина, погоджуються не купувати російську нафту, але деякі, такі як Італія, продовжують або навіть нарощують закупівлю, розуміючи, що з 2023 року не зможуть цього зробити. Поки що, на жаль, яскравих результатів, яких ми хотіли б бачити від заборони, немає. Є добровільні відмови, країни морально не готові купувати нафту, на багатьох танкерах вона простоює, і Росія пропонує купувати її зі знижкою. Тому є сподівання, що в середньостроковій перспективі Росія фінансово суттєво втратить від продажу нафти до кінця року, зокрема для держав ЄС.

- Під технічним приводом Росія фактично вже припинила постачання газу до певних країн, 21 липня будемо бачити чіткішу картину чи є якісь інші варіанти?

Олена Павленко

Так, 21 липня побачимо, яка насправді стратегія Росії. Є дві умовно крайні стратегії: перша – Росія зацікавлена продовжувати постачати газ в Європу, бо це гроші, їй потрібно фінансувати свою економіку, війну, заробляти гроші доки Євросоюз платить; друга – Росія каже, що прикрутить газ, Європейський Союз перелякається і тоді вона виставить умови

скасування санкцій, пропозицію запустити Північний потік-2. У другій стратегії газ – це зброя, яку Росія застосує проти Євросоюзу. Я думаю, що рішення Росії відновити поставки через Північний потік-1 буде певною ознакою того, яку стратегію Росія вибрала.

- Природне запитання про підготовку до опалювального сезону. Яка там ситуація, чи вистачить енергоносіїв, чи, може, нам треба запасатися дровами або якимись іншими альтернативними ресурсами для опалювання помешкання?

Олександр Слобожан

Сьогодні літо, але опалювальний сезон і зима дуже близько. Перший момент – це буде унікальна ситуація. Більшість опалювальних сезонів у нас проходило у складних умовах на тлі протистояння з Російською Федерацією. Зараз в умовах війни є дуже серйозні ризики та особливості роботи і муніципалітетів, і підприємств ТКЕ, центральної та місцевої влади.

Ми в Асоціації міст де факто поділили території на чотири типи: тимчасово неконтрольована територія; території, на яких тривають бойові дії; території, які зазнали великих ушкоджень; тилові території. Для кожної з них є свої відповідні особливості, які накладаються на проходження опалювального сезону.

За даними Нафтогазу, у сховищах достатнього ресурсу для проходження опалювального сезону. Однак хочу наголосити, що ушкоджено об'єкти критичної інфраструктури, відбуваються ракетні, артилерійські удари або відповідні диверсії, що може вплинути на процес. Так, у нас дуже зруйновано чотири ТЕЦ – у Чернігові, Кременчуку, Охтирці, на відновлення яких уряд на цьому тижні виділив кошти. У середньому на кожне місто для підготовки опалювального сезону, те, що стосується **уникнення ушкоджень** по цим ТЕЦ, буде виділено по 100 млн грн. Крім того, ще п'ять ТЕЦ зазнали руйнувань, що теж накладає ризики. Тобто питання не тільки в наявності газу у сховищі, **проблема в готовності інфраструктури, яку ушкоджено**, яка постійно під ударами російських військ. Якщо чотири ТЕЦ суттєво зруйновано, п'ять ТЕЦ ушкоджено, то загалом нам треба відновити 331 об'єкт критичної інфраструктури, що забезпечує теплопостачання, гаряче водопостачання і часу для підготовки залишається дуже мало.

Ресурси на відновлення виділятиме уряд, крім того, маємо суттєву міжнародну донорську допомогу, працює штаб на чолі з міністром регіонального розвитку Олексієм Чернишовим і відповідно передбачаємо шляхи диверсифікації. На минулому засіданні з Міністерством екології йшлося про можливість використання сухостою. Для цього потрібно внести зміни до окремих постанов Кабінету Міністрів, і окремі громади можуть цим скористатися.

Перший момент: у своїх виступах мери Вінниці та Житомира на своїх прикладах ділилися досвідом переведення опалення на альтернативні джерела, що дасть змогу в разі завдання ударів, руйнування інфраструктури забезпечити теплом українців. Це те, що стосується технічної сторони.

Другий момент: у парламенті 18–19 липня буде розглянуто три законопроекти – 7427, 7428, 7429, що передбачають особливості проходження опалювального сезону у воєнний період.

Законопроект № 7429 передбачає виділення 38.2 млрд грн на компенсацію різниці в тарифах, тобто це зміни до державного бюджету. Ці документи схвалено в першому читанні, повністю підтримано, ми будемо йти за тією самою схемою, що й торік. Нагадаю, в рамках

Меморандуму між Асоціацією міст і центральною владою комунальним підприємствам компенсовано 22 млрд грн. **Законопроект № 7428** стосується внесення змін до податкового кодексу та передбачає особливості оподаткування, які полегшують роботу підприємств тепло- і водопостачання. **Законопроект № 7427** – це базовий законопроект, що передбачає взагалі унормування взаємовідносин учасників ринку, зокрема газопостачальних, газорозподільних виробників і споживачів для того, щоб опалювальний сезон пройшов без проблем і відповідно наші громадянин були забезпечені теплом.

Основний момент, базова мета – не підвищення тарифів на послуги, що дуже складно в цих умовах, тому держава пропонує спільно з місцевим самоврядуванням такі механізми, про які я говорив. Ми сподіваємося, що влада це ухвалить. Нафтогаз працює щодо сховищ, відповідно буде встановлено норми Міністерства екології, що дасть змогу запустити альтернативу, не тільки дрова, а ще й отримати відповідні погодження на переробку. Є технічні питання, пов'язані із внесенням змін до Постанови № 590, яка передбачає особливий порядок розрахунків через систему Державного казначейства. **Учора** ми проводили нараду з першим віце-прем'єром, міністром економіки Юлією Свириденко, заступником керівника Офісу Президента Кирилом Тимошенком, на зв'язку було 800 сільських, селищних, міських голів. Запропоновано відповідні зміни до Постанови № 169 про закупівлі, винятки для опалювального сезону, спрощення відповідних процедур і зміни до Постанови № 590 про особливості проходження платежів для закупівлі робіт і послуг з підготовки до опалювального сезону.

Тобто ситуація така: ми розуміємо, що є великі ризики, але муніципальна і центральна влада готуються. Це буде один з найскладніших опалювальних сезонів у зв'язку з війною, знищенням, цинічним і спеціальним руйнуванням критичної інфраструктури.

Ресурс для забезпечення опалювального сезону (38.2 млрд грн) знайдено, є підкріплення, питання в тому, наскільки швидко під підготовлені підзаконні нормативно-правові акти спрацюють Міністерство фінансів, Державна казначейська служба, відповідно муніципалітети, обласні військові адміністрації, щоб пропустити ці кошти. Потрібно також за виділеними урядом спеціальними програмами і грантовою допомогою здійснити відповідні інфраструктурні роботи з відновлення критичної інфраструктури. Це два важливі складники, пов'язані з грошима, не тільки з їх наявністю, а й з проходженням, безпосереднім освоєнням на потреби опалювального сезону.

- Яка зараз ситуація з транспортуванням природного газу через Україну, що відбувається з нашими запасами?

Олена Павленко

Транзит через територію України триває, бо Євросоюз купує російський газ. Та якщо Газпром забронював більш як 100 млн м³ потужностей на день, його використовують близько третини, тобто 40 млн м³. Справа не в тому, що ЄС не хоче купувати газ, а в тому, що Газпром не хоче продавати його або маніпулює обсягами. Тобто поки що транзит дуже низький територією України.

Ми маємо змогу купувати та імпортувати газ в Європейському Союзі, але він дуже дорогий – близько 2000 дол. США за м³. Наймовірні суми, які доводиться платити не через війну, а

тому, що ЄС був настільки залежний від Росії, що тепер йому дуже важко відмовитися і переорієнтуватися.

Усередині країни є власний видобуток, близько 20 млрд м³. Уряд прийняв рішення про заборону експорту, тому той газ, який ми видобуваємо, самі споживаємо або закачуємо в сховища і готуємося до зими. Я можу сказати, що споживання знизилося, бо промисловість зупиняється, багато людей вимушено переїхали на захід. Споживання газу впало приблизно на 30%, але так само впав і видобуток.

Артем Петренко

Так, на превеликий жаль, наразі в Україні знижуються показники видобування. Минулий рік закінчено на позитивних цифрах, приватники зростали, видобуто 5 млрд м³. З початку року у січні-лютому ми фіксували зростання на 5–6% видобутку, спостерігали гарну тенденцію приватних компаній. 24 лютого все перевернулося, росіяни почали атакувати області, які, зокрема, є важливими нафто- та газовидобувними регіонами, передусім Харків і Полтаву, що генерують більш як 90% видобутку запасів і ресурсів. На жаль, деякі родовища захоплено окупантами, багато руйнувань за певними об'єктами. Через воєнний стан і чинне законодавство я не можу коментувати, що це за компанії, які об'єкти там були.

Щодо показників видобутку і взагалі ситуації рішенням регулятора, починаючи з квітня, закрито всі дані, вони не публічні, неофіційні. Відповідно ми збираємо всю інформацію, але не можемо її оприлюднювати. Водночас ми бачимо спад і споживання, і видобутку. Проте державні та приватні компанії і далі максимально видобувають там, де безпекова ситуація дає змогу, навіть де дуже небезпечно, вони однак намагаються робити все для продовження видобутку. Росіяни використовують газ як зброю. Я сподіваюся, що європейці вже зрозуміли це і відмовляться від російських ресурсів через деякий час, хоча це буде не швидкий процес.

Наприкінці лютого – на початку березня відбувся спад саме через безпекову ситуацію, шок: компаніям не було куди дівати газовий конденсат. Це супутня корисна копалина, яку видобувають з газом і зберігають на промислі тиждень-два, якщо його не вивозять – потрібно глушити газові свердловини. Були проблеми з метанолом, з персоналом, ми всі розуміємо і пам'ятаємо, що було наприкінці лютого – на початку березня. Ми бачили сильний спад на 10–15% порівняно з довоєнним періодом. Після того, як Збройні Сили України змогли частину території відбити і не пустили росіян, відбулося поліпшення ситуації з газовидобутком. За попередніми даними, не менш як 7–8% ми втратимо за рік, але звертаю вашу увагу, що всі прогнози змінюються від тижня до тижня, від місяця до місяця: ситуація може і поліпшуватися, і погіршуватися.

З погляду газовидобутку в нас є так званий природний спад, нам постійно треба бурити нові газові свердловини, щоб видобувати більше газу. Якщо цього не робити, то видобуток буде падати на 10–15% у будь-якому разі. Звичайно, це дуже складно, передусім з огляду на безпеку.

Друге питання, з яким зараз стикаються газовидобувні компанії, – зменшення попиту. Тобто приватники завжди працювали саме з комерційними споживачами, вільним ринком, промисловістю. За останніми відкритими даними, спад промисловості перебуває на рівні 60%. Якщо приватники видобували 5 **млн** м³ – всього на промисловість не вистачало,

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

частину імпортовано, зараз ми бачимо ситуацію, що компанії в середньому можуть 50–60% газу продати, решту закачують у підземні сховища, бо експорт уряд заборонив.

У нас є великий профіцит газу на території України, ситуація погіршується відсутністю попиту на цей ресурс. Друге питання, з яким ми зіткнулися, – змінено систему оподаткування, підвищено ренту. Це була дискусія ще до воєнних дій і змінено базу оподаткування, тобто ціну, від якої сплачують ренту. Якщо раніше це був імпортний паритет, зараз через профіцит це зламалося. В Європі через дії росіян Північний потік стоїть, є велика вірогідність того, що 21 липня його не запустять, а ренту у відсотках ціни ми маємо платити з корегуванням усіх європейських цін. Аналіз показує, що 20% приватного видобутку з серпня буде збитковим. Якщо така ситуація продовжиться, це може бути 30–40–50% видобутку, який просто буде збитковим тому, що ціна реалізації на території України в 2.5 разу нижча, аніж ставки, від якої треба платити податок.

Тому видобуток тримаємо, кожен кубометр газу, який ми видобуваємо, – це енергетична безпека та податки. Звичайно, всі питання якимось компромісом мають бути врегульовані. Уряд зробив важливу річ: дозволив не платити ренту, якщо не продаєте газ, а закачуєте в підземку. Водночас є питання в тому, що якщо нарахували собі податки на ціну, наприклад, 70 тис. грн, а продають по 25, відповідно діяльність буде збитковою.

Щодо транспортування, Газпром забронював 109 млн м³ за добу з 2020 року. Він активно знижував транспортування, до війни в середньому до 75–80 млн м³ за добу, від початку війни, з публічних даних операторів, – збільшив, що досить цікаво.

Транспортування російського газу територією України відбувається через дві точки – «Суджу» та «Сохранівку», які загалом дають 109 млн м³. Росіяни фактично захопили територію на вході в «Сохранівку» і сказали, що нікому оператору ТЕЦ не платитимуть і не транспортуватимуть газ. На це миттєво зреагували, заявили про форс-мажор і потребу регулювання обсягів з точки «Сохранівка» на точку «Суджа», яка є величезною й через яку йшов основний обсяг транспортування російського газу. Зараз обсяг транзиту становить у середньому 40–42 млн м³ за добу. Для розуміння ситуації: українська газотранспортна система може прокачувати майже 150 млрд м³ на рік, а тепер росіяни качають 40 млн м³ за добу. Виникла ситуація, за якої обсяг видобутку за добу більший, аніж обсяг транзиту територією України.

Ми бачимо, що росіяни використовують газ як зброю. В Європі готуються: якщо Росія ще більше підніматиме ставки, то теоретично може восени зупинити поставку газу в Європу, зокрема зупинити транзит Україною. Дуже довго росіяни цього робити не зможуть через високий видобуток і брак достатніх обсягів зберігання. Тобто вони влаштують колапс свого видобутку або будуть намагатися зробити шок для того, щоб змусити Україну до переговорів, це політична безпекова ситуація. Ми працюємо, видобуваємо газ, забезпечуємо теплом і енергетичною безпекою, однак, звичайно, ситуація досить складна.

- Перейдемо до реформ, які рішення потрібно приймати для того, щоб поліпшити ситуацію з видобутком в енергетиці?

Артем Петренко

Просто так дуже швидко наростити видобуток завдання непросте. Україна в 70-ті роки видобувала 68 млрд м³, зараз же в нас виснажені родовища, тобто газ, який залягає на

глибині до 5 км на сході України, складний і там його небагато залишилося. Компаніям потрібно дедалі більше інвестувати, бурити глибші свердловини, щоб знаходити більше газу. За геологічного успіху можна знайти великі його поклади, це питання дуже великих інвестицій. Наприклад, у Західній Україні неглибокі свердловини можуть вартувати 3–5 млн дол. США, на Сході України – 10 млн дол. США, а надглибока – 30 млн дол. США. Звичайно, за умови успіху буде багато газу, водночас у середньому в Україні коефіцієнт успіху 40%, тобто лише кожна третя свердловина успішна.

Стосовно інвесторів, звичайно, будемо казати тільки про безумовну перемогу України на полі бою, відкинути агресора – це ключ, який взагалі можливий. Без цього я не бачу, яким чином великі гравці зможуть ризикувати, заходити до нас. Усі розуміють безпекову й економічну ситуацію, це дуже складна історія.

Для компаній держава повинна створити умови, не чіпати інвестора і не змінювати правила гри щомісяця, щопівроку чи щороку. Потрібна стимулювальна система з максимальним спрощенням отримання землі, бо це дуже складний момент, пов'язаний з політичними моментами.

Треба спростити та оптимізувати процедуру ОВД – це екологічні норми: для того, щоб приступити до буріння свердловини, потрібно 6–8 місяців проходити процедури екологічної оцінки. Було напрацьовано великий законопроект № 4187, проте, на жаль, до війни його не встигли ухвалити, зараз готують до другого читання, він максимально спростить цю процедуру.

Що конче потрібно Україні – це success stories, приклад того, що прийшли і вітчизняні, і іноземні компанії. Секрет успіху України – покладатися на внутрішніх інвесторів, частково на співпрацю з державними компаніями та іноземними інвесторами, розвивати суходіл саме з такими механізмами. Після перемоги треба також залучити велику компанію, яка працюватиме на шельфі Чорного моря, зараз ці ділянки надано в користування Нафтогазу. За рахунок цього у нас буде збільшено видобуток. З урахуванням зниження споживання, потенційних проєктів і після вирішення всіх питань я бачу ситуацію, що через 3–5 років ми зможемо стати незалежними і забезпечувати власну енергетичну безпеку та експортувати газ в Європу. Адже впродовж наступних 10–20 років, незважаючи на перехід до зеленої економіки, саме природний газ буде ключовим перехідним видом палива на шляху до чистої та зеленої економіки.

Олександр Слобожан

Якщо ми говоримо про реформи, зараз муніципалітети мають багато ініціатив переходу на альтернативку. Для нас це певний вихід, часу і грошей завжди мало, але будь-яка криза дає змогу здійснити реформу, тобто змінити форму, запровадити корінні зміни, які потім виводять на новий рівень. У такому разі це буде стосуватися державного муніципального управління.

Щодо оцінки впливу на довкілля, це наше європейське зобов'язання, але, враховуючи наявну кризу, я думаю, що європейські партнери пішли б назустріч для підтримки і їхньої енергетичної безпеки, і нашого розвитку в разі спрощення цих процедур.

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

Якщо конкретно говорити про опалювальний сезон, ми просили **зупинити норми** і дати нам змогу запускати відповідні об'єкти інфраструктури без проходження цих процедур, враховуючи війну в Україні. Мені дуже сподобалося, що розвиток галузі вбачають через вдосконалення процедур. Я думаю, що ми спільно маємо генерувати ідеї і здійснювати реформування, оскільки ті зобов'язання, які ми на себе взяли, були зовсім в інших умовах, а нам для розвитку зараз потрібне спрощення цих процедур.

У нас є запит від муніципалітетів зі спрощення законодавства певного реформування. порушено питання щодо земельних відносин, інфраструктурних проєктів, обслуговування мереж і переходу на альтернативні джерела. На наш погляд, це диверсифікація ризиків, і Європа буде рухатися в цьому напрямі.

Ще один момент пов'язаний з реформою в енергетичній сфері. Ми вивчаємо досвід європейських муніципалітетів, які мають **пільгові тарифи за споживання електроенергії** щодо освітлення своїх населених пунктів у нічну добу. Це теж допомагає нашим комунальним підприємствам, які зараз будуть забезпечувати опалення.

Парламент прийняв законопроект № 6485, але його ще не підписано, про енергоефективність. Я хотів би на цьому наголосити тому, що ми цим починали займатися спільно з Офісом Президента ще до початку війни. Все-таки без **програми великої енергомодернізації**, без наведення ладу в споживанні нам не обійтися. Велика частина споживачів цього ресурсу не зможуть собі дозволити економічно обґрунтований тариф. Якщо ми витрачаємо такий ресурс не економно – це, на мій погляд, «розбазарювання». Сама муніципальна влада без підтримки держави цього не зможе зробити. Громадяни не зможуть цього зробити без програми енергомодернізації, перший складник якої – оцінка житлового фонду.

Час для реформ, всі ці чотири складники спокійно можна запускати прямо зараз. Гроші знайдуться, за часом ми встигнемо, бо в нас є досвід у таких умовах проведення модернізації.

Олена Павленко

Прокоментую ситуацію з ОВД. Колеги з Асоціації видобувників можуть підтвердити, що ми дуже підтримуємо розвиток внутрішнього видобутку газу, але разом з тим хочемо наголосити, що всі процедури, які стосуються захисту довкілля, – це процедури відповідно до європейських директив. Очевидно, в умовах війни все може бути. Проте це точно не має означати запуск якогось об'єкта без належної процедури ОВД, коли закінчиться війна, ми забудемо і тихенько буде запущено купу об'єктів поза нормальною процедурою. Щоб не виникла ситуація, коли запускаємо одну промисловість, а тимчасом нищимо через шкідливі викиди чи інші проблеми довкілля або здоров'я людей. Тому, очевидно, в умовах війни ми всі працюємо у форс-мажорі, та це не означає, що маємо забувати про правильні процедури і безпеку для населення.

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

- Чи можливе виживання енергосистеми в разі втрати 50% потужностей (захоплення/знищення ТЕС/АЕС)? Чи є такі потужності в імпорті з ЄС?

Олена Павленко

Насправді дуже багато інформації про те, як моделюють сталість і стійкість нашої енергосистеми, закрито. Навіть європейці не очікували, що наша енергетична система наскільки стійка в умовах війни. Ми не просто утримуємо військові дії, ми три тижні працювали в ізолюваному режимі й приєдналися до європейської електромережі. Тому, навіть якщо щось стається, ми можемо імпортувати електроенергію з Європейського Союзу. Я думаю, що наша система достатньо стійка.

- Чи витримає енергомережа зростання споживання вдвічі за, наприклад, таких сценаріїв: розбомблено газопроводи/газосховища, ТЕЦ не працюють, громадяни масово купують бойлери та електрообігрівачі?

Олена Павленко

Споживання електроенергії зараз знижується, навіть якщо буде підвищення, то в нас є перевиробництво. Україна хоче експортувати електроенергію саме тому, що ми перевиробляємо електроенергію. Я думаю, що це теж може бути якоюсь надзвичайно складною катастрофічною ситуацією.

- Як міста зараз готуються з мобільними котельнями, модульними генераторами, якщо буде обірвано постачання газу чи електроенергії на конкретній території (село/місто)?

Олександр Слобожан

Це було одне з перших питань, яке ми розглядали у штабі. Частину коштів уже виділено тим містам, в яких критично зруйновано інфраструктуру. Нам допомагають також донорські структури, я хотів би зараз назвати ті населені пункти, які дали на це запит. Це питання зараз перебуває у фокусі роботи штабу, і крім прийнятих протокольних рішень пішло перше фінансування на найбільш критичні ділянки, що стосується муніципалітетів.

Другий момент, ми якраз просуваємо зміни до Постанови № 590 – це проходження платежів у казначействі. У нас є місцеві бюджети, спроможні профінансувати закупівлю цього обладнання і вони вийшли з пропозицією. Більша їх частина в рамках різних грантових проєктів, кредитних пільгових договорів з різними міжнародними організаціями, але все-таки фінансування наявне. Ми хотіли б, щоб Мінфін вніс зміни до Постанови і дозволив пропустити ці кошти через резервні фонди, державну підтримку.

Хочу звернути увагу, 1.6 млрд грн для регіонів парламент проголосував, там враховано і це питання. Крім того, прийнято окремі урядові рішення через резервний фонд по 100 млн грн на найбільш критичні ділянки. Безпосередньо ми з урядовцями виїжджали на ці населені пункти. Тому в цьому напрямі ми працюємо.

ЕКОНОМІЧНА ПРАВДА

Другий момент – про реформи в енергетичній сфері. Ми говоримо про пільгове зовнішнє освітлення населених пунктів, як в інших країнах Європи, не в сенсі того, щоб зекономити кошти, питання в тому, чи витримає система. Є таке поняття пікових навантажень. Свого часу муніципалітети в Україні мали пільгові тарифи, запроваджували системи енергозбереження зовнішнього освітлення, яке сприяло зниженню пікових навантажень. Коли йде пік споживання, вони досягають певної точки, потім уночі настає повний спад і знову на ранок пікове споживання. Тому цей пільговий тариф зовнішнього освітлення населених пунктів, зокрема допомога нашим комунальним підприємствам – і водо-, і теплопостачання. Це теж та реформа, яку потрібно довести до логічного завершення і розширити права муніципалітетів у цьому напрямі. Це дасть змогу вберегти систему від пікових навантажень і підвищити рівень безпеки населених пунктів.

Я хотів би продовжити думку, яку пані Олена акцентувала на споживанні електроенергії, бо це все пов'язано і впливатиме на підготовку та проходження опалювального сезону.

Що стосується ОВД, це наше європейське зобов'язання, ми це розуміємо. Ми не говоримо про повну відмову від цих процедур. Ми говоримо про особливості в умовах війни, це потрібно не тільки для нашої безпеки та комфорту наших споживачів, а й для безпеки Європи й комфорту європейських споживачів. Процедури потрібно переглянути та спростити, враховуючи наслідки, завдані війною. Де-факто утворилося чотири типи територій, в яких є зовсім інші економічні, соціальні й навіть екологічні процеси внаслідок війни.

- Чи виконує Росія правило «бери або плати», обсяги транзиту невеликі, але чи платять за обов'язковий контрактний?

Олена Павленко

Так, торік Росія оплатила потужності. Цього року може бути ситуація, коли вона казатиме, що не все оплатить через ситуацію із «Сохранівкою». Ми вже чули позицію Нафтогазу: ми йдемо в арбітраж і будемо вимагати повної компенсації за все, що повинні отримати за договором.